

Barometr zawodów w regionie radomskim - prognoza na 2022 rok

Marta Kotlimowska, Anna Kicior Data publikacji: 19.11.2021

Badanie Barometr zawodów przeprowadzono we współpracy z siedmioma powiatowymi urzędami pracy z terenu subregionu radomskiego. Prognoza na 2022 rok obejmowała powiaty: białobrzeski, kozienicki, lipski, przysuski, Radom i powiat radomski, szydłowiecki i zwoleński. W panelach uczestniczyli kluczowi pracownicy powiatowych urzędów pracy oraz eksperci z partnerskich organizacji i instytucji rynku pracy.

W zestawieniu zdecydowanie dominują zawody będące w równowadze

Subregion radomski charakteryzuje się niewielkim zróżnicowaniem w poszczególnych grupach zawodowych. Badanie potwierdziło utrzymującą się w subregionie radomskim nadwyżkę wśród ekonomistów, pracowników administracyjno-biurowych oraz sprzedawców i kasjerów. Nadwyżka w tych zawodach wynika z dużej liczby absolwentów techników i szkół policealnych, przy jednoczesnym niskim zapotrzebowaniu pracodawców, wynikającym z nasycenia rynku osobami o odpowiednich kwalifikacjach.

Znalezienie zatrudnienia wiąże się też często z posiadaniem dodatkowych kwalifikacji. Dotyczy to np. ekonomistów, sekretarek, czy pracowników biurowych, gdzie pracodawcy poza znajomością typowych procedur administracyjno-biurowych oraz obsługą sprzętu i standardowego oprogramowania oczekują również znajomości języków obcych (m.in. z racji kontaktów międzynarodowych i globalizacji), wiedzy technicznej w danej branży, czy też znajomości specjalistycznych programów komputerowych. Podczas badania sygnalizowano, że nie zawsze poziom kształcenia zawodowego odpowiada na zapotrzebowanie pracodawców lub też umiejętności absolwentów nie spełniają oczekiwań pracodawców.

Likwidacja firm obuwniczych i problemy branży w czasie pandemii spowodowały, że wśród zawodów nadwyżkowych w niektórych powiatach znaleźli się pracownicy biur podróży i obsługi turystycznej oraz obuwnicy.

Deficyt kierowców i wykwalifikowanych pracowników

Wśród prognozowanych na 2022 rok deficytów na lokalnym rynku pracy, na które wskazali eksperci, są przedstawiciele zawodów branży medycznej, budowlanej, logistyki i magazynowania.

Obserwuje się ciągły rozwój logistyki, transportu, wzrosła sprzedaż internetowa e-commerce.

W aż 6 powiatach subregionu radomskiego wśród zawodów deficytowych znaleźli się kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych. Na rynku brak jest kadry z aktualnymi uprawnieniami i dodatkowymi kwalifikacjami. Do tego trudne warunki pracy (praca w delegacjach, odpowiedzialność, ryzyko zawodowe, presja, choroby zawodowe) wpływają na wysokie wymagania płacowe pracowników. Oczekiwania te przekraczają możliwości pracodawców, którzy coraz częściej zatrudniają tańszych pracowników ze Wschodu (głównie z Ukrainy).

Wśród zawodów deficytowych znalazł się również zawód magazyniera, co jest związane z trudnościami w uzyskaniu wymaganych uprawnień. W wyniku szkoleń realizowanych przez powiatowe urzędy pracy, luka na rynku pracy została częściowo zapełniona, jednak nadal obserwuje się deficyt w tym zawodzie.

W dalszym ciągu prognozuje się pozostanie wśród zawodów deficytowych zawodu spawacza (deficyt w 5 powiatach) i ślusarza (deficyt w 3 powiatach). **Na rynku brak osób z doświadczeniem, wymaganymi wysokimi kwalifikacjami i aktualnymi uprawnieniami.** Ze względu na specyfikę pracy, rozwój nowych technologii i potrzebę zdobywania uprawnień oraz zdawania kolejnych egzaminów, brakuje młodej, wykwalifikowanej kadry, chcącej podjąć naukę i pracę w zawodach. Pracodawcy ponoszą wysokie koszty kształcenia nowych pracowników, chętnie zatrudniają cudzoziemców, głównie z Ukrainy.

Rozwój branży budowlanej

Obserwuje się ciągły rozwój branży budowlanej. W 2022 roku prognozuje się deficyt w takich zawodach jak: dekarze i blacharze budowlani, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, monterzy instalacji budowlanych oraz pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie (deficyt w 4 powiatach), cieśle i stolarze budowlani oraz betoniarze i zbrojarze (deficyt w 2 powiatach). Rozwój nowych technologii, m.in. energii odnawialnej i zmiana trendów rynkowych powoduje konieczność doksztalcania się. Na lokalnym rynku brak młodej kadry z wymaganym doświadczeniem oraz praktyką zawodową w branży budowlanej. Spowodowane jest to między innymi brakiem możliwości kształcenia w zawodach ze względu na trudności w odbyciu praktyk zawodowych. Jednocześnie obserwuje się trudności z naborem młodzieży do klas branżowych, niską motywację do podejmowania ciężkiej, fizycznej pracy. Wysoko wykwalifikowani pracownicy pracują w ramach własnej działalności gospodarczej. Występuje też rozwinięta szara strefa. Pracodawcy chętnie zatrudniają cudzoziemców (głównie Ukraina).

Ciągłe braki w służbie zdrowia i edukacji

Utrzymująca się pandemia pogłębiła deficyt kadr w służbie zdrowia. Ekspertzy zasygnalizowali rosnące problemy kadrowe w tej branży, brak młodych pracowników wkraczających na rynek pracy z wymaganymi kwalifikacjami i specjalnościami. Zwrócili również uwagę na rosnące zapotrzebowanie na kadrę medyczną (sytuacja pandemiczna, starzejące się społeczeństwo) oraz zjawisko migracji zawodowej do większych miast lub za granicę, co jest związane z potrzebą rozwoju zawodowego i aspiracjami oraz wynika z relatywnie niskiego wynagrodzenia, wad systemowych oraz nadmiernego obciążenia pracą w Polsce. **Po raz kolejny w zawodach deficytowych w 4 powiatach znalazł się zawód lekarza** (w kozienickim i radomskim – duży deficyt), pielęgniarek i położnych (w powiecie kozienickim, przysuskim i radomskim – duży deficyt), fizjoterapeutów i masażyistów (w powiecie kozienickim – duży deficyt), a w 2 powiatach ratowników medycznych.

Zmiany cywilizacyjne oraz przedłużająca się sytuacja pandemiczna w Polsce przekładają się na zjawiska społeczne, co wpływa na większą liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi i problemami natury psychologicznej. Prognozuje się wzrost zapotrzebowania na usługi psychologiczne, zwłaszcza diagnozowanie, terapie dzieci i młodzieży szkolnej. **Na rynku występuje deficyt wykwalifikowanej kadry, szczególnie w przypadku psychoterapeutów, psychologów z rozszerzonymi kwalifikacjami i certyfikatami.** Zwrócono tu również uwagę na wysokie koszty kształcenia w tym zakresie.

Wśród zawodów deficytowych znaleźli się również nauczyciele praktycznej nauki zawodu oraz nauczyciele przedmiotów zawodowych (w Radomiu i powiecie radomskim – duży deficyt). Obserwuje się w tym zawodzie wyraźną lukę pokoleniową, brak osób z młodszego pokolenia posiadających specjalistyczną wiedzę oraz praktykę zawodową i gotowych do nauczania zawodu. Deficyt w tej grupie przyczynia się do trudności z tworzeniem oferty edukacyjnej instytucji szkoleniowych bądź realizacją nowych kierunków kształcenia w lokalnych szkołach branżowych, co w przyszłości grozi brakiem następców (np. tapicer, krawiec, piekarz). Zwrócono również uwagę, że w zawodach nauczycieli zarówno przedmiotów ogólnokształcących, jak i przedmiotów zawodowych, języków obcych, szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych – jeżeli już pojawiają się oferty pracy – są to zazwyczaj oferty na pojedyncze godziny lub części etatu.

Przyczyny deficytów

Podczas badania sygnalizowano, że nie zawsze poziom kształcenia zawodowego odpowiada na zapotrzebowanie pracodawców lub też umiejętności absolwentów nie spełniają oczekiwań pracodawców. Wiąże się to z brakiem znajomości najnowszych technologii, trendów, mód rynkowych, ale także dostosowaniem oczekiwań absolwentów do potrzeb i realiów rynku. (np. technik administracji, technik budowlany).

W wielu zawodach eksperci wskazywali na bariery systemowe na rynku pracy, takie jak: niskie płace, rosnące wymagania pracodawców, trudne warunki pracy oraz zjawiska demograficzne: brak wymiany międzypokoleniowej – starzejąca się kadra (np. pielęgniarki i położne, lekarze specjaliści, nauczyciele praktycznej nauki zawodu) oraz migracje zarobkowe.

W niektórych branżach (np. handel, gastronomia) oraz w sektorze produkcji przy pracy zmianowej, bariera w obsadzeniu stanowisk wynika z braku mobilności pracowników (likwidacja komunikacji publicznej, nocne godziny pracy, praca w dni wolne i świąteczne). Ograniczenia wynikają także z silnej feminizacji tych branż, braku prawa jazdy lub trudności w zorganizowaniu opieki nad dziećmi.

- **Badanie wykazało, iż w przypadku części niedoborów wykwalifikowanej kadry potrzebne są działania systemowe poczynwszy od poprawy systemu kształcenia, zapewnienia kadry nauczycieli na odpowiednim poziomie aż do wzrostu wynagrodzeń oraz zapewnienia odpowiednich warunków pracy.**

Pracownik ze Wschodu poszukiwany

Na terenie subregionu radomskiego obserwuje się napływ pracowników ze Wschodu (głównie z Ukrainy, choć także z Białorusi, Mołdawii i Gruzji), w mniejszym stopniu z bardziej odległych państw (np. Nepal), co ma także trwały wpływ na kształtowanie poziomu wynagrodzeń w regionie.

Pracownicy (najczęściej obywatele Ukrainy) podejmują zatrudnienie w rolnictwie i ogrodnictwie, jako pracownicy fizyczni przy pracach prostych, w budownictwie w takich zawodach, jak murarz/tylnkarz, betoniarz/zbrojarz, a także przy pracach wykończeniowych, jako monterzy. Kolejną branżą, gdzie znajdują zatrudnienie pracownicy ze Wschodu jest gastronomia oraz przetwórstwo spożywcze, w tym: prace pomocnicze, produkcja żywności, produkcja wyrobów mięsnych. Poszukiwani są także kierowcy ciągników siodłowych w tym C, C+E, gotowi do podjęcia pracy zwłaszcza w transporcie międzynarodowym.